

Purenta ja hampaat

Tiibetinspanieleilta saatetaan joutua poistamaan irtoamattomia maitohampaista, useimmiten kulmahampaista. Maitohampaiden jääminen voi aiheuttaa pysyvien hampaiden virheellisen asennon, joten tarvittaessa maitohampaat on poistettava pikaisesti. Myös muiden pysyvien hampaiden puhkeaminen voi vaatia hoitoa, jotta ne eivät aiheuta leikaluun ongelmia. Tiibetinspanieleilla saattaa esiintyä myös erilaisia purentavikoja. Purentaviasta on kysymys, jos koiralla on yläpurenta tai leikkaava purenta.

Napatyry ja nivustyry

Normaalisti navan aukko sulkeutuu heti kohta syntymän jälkeen. Aukon sulkeutuminen voi estyä, jos napanuora joutuu epätavalliseen kovaan venytykseen syntymähetkellä. Emo voi myös purra napanuoran poikki liian läheltä ja aiheuttaa tyrän syntymisen. Useissa tapauksissa navan aukko on perintötekijöiden vaikutuksesta liian suuri ja sulkeutuminen epätäydellistä. Napatyry saattaa olla kiinni kasvanut, ja navan kohdalle on jäänyt pieni rasvakudoksen aiheuttama pullistuma. Tällainen sulkeutunut tyrä on kaikkien yleisin ja on täysin vaaraton. Useimmat napatyryn aiheuttamat ongelmat syntyvät vasta pikkupentuvaiheen jälkeen, kun koira alkaa liikkua aktiivisemmin ja kasvu on voimakkainta. Jos napatyryn aukko on niin suuri, että suoli mahtuu aukosta läpi, on tyrä aina korjattava leikkauksella. Suoli voi pakkautua tyräaukkoon niin tiukasti, että verenkierto salpautuu ja suolen osa menee kuoliin; tämä on hengenvaarallinen tila, ja vaatii pikaista kirurgista hoitoa. Oireina on erittäin voimakas akuutti kipu vatsassa, etenkin navan kohdalla. Napatyry korjataan pienellä leikkauksella, jossa aukko ommellaan kiinni.

Nivustyry on myös tavallisimmin synnynnäinen. Tyrä muodostuu ns. nivuskanavan aukkoon, jos se on liian suuri. Suureen aukkoon pääsee valahtamaan vatsaontelon kudoksia, tavallisimmin rasvakudosta, mutta myös suolta voi päästä mahtumaan jos aukko on niin suuri. Nivustyry aiheuttaa kipua liikkussa. Tavallisimmin synnynnäinen nivustyry havaitaan nuorella pennulla siinä vaiheessa kun pentu alkaa liikkua enemmän. Kipu saattaa ajoittain olla voimakastakin, niin että pentu vingahtelee ja pysähtyy äkillisesti, väijillä taas on oireettomia jaksoja. Nivustyry kannattaa aina leikata.

Häntämukka/paimenkoukku

Häntämukassa kysymys on nikamien luun muodostuksen häiriöstä, joka on perinnöllinen. Häntämukassa hännän nikamat ovat yhteen luutuneet, ja se voi ilmetä missä tahansa kohtaa hännässä. Kuten muillakin tiibetiläisillä roduilla, esiintyy myös tiibetinspanieleilla ns. paimenkoukkua hännän päässä viimeisten nikamien alueella. Paimenkoukku on ns. J-koukku, ja aina hännän päässä. Hännän nikamien muutokset voivat ilmetä myös luovutusien jälkeen myöhemmässä kasvuvaiheessa. Hännän nikamamuutosten yhteyttä selkärankaongelmiin ei ole todettu.

Vesipää

Vesipää syntyy, kun kallon sisällä erittyvä neste ei pääse normaalisti poistumaan. Tällöin päähän kertyy nestettä, joka painaa aivojen kuorikerrosta. Vesipään perinnöllisyydestä ei vielä ole tarkkaa tietoa, mutta lyhyt kuono ja pallomainen kallo on todettu riskitekijöiksi. Typpäkuonoisena rotuna myös tiibetinspanieleilla on todettu vesipäätä. Vaikeimmissa tapauksissa oireet tulevat esiin jo parin viikon ikäisessä pennussa, mutta pentu voi myös vaikuttaa useita kuukausia terveeltä.

Muut sairaudet

Tiibetinspanieleilla esiintyy satunnaisesti myös epilepsiaa, diabetesta, maksasairauksia, sydänsairauksia, Chiarin malformaatiota, tulehdussairauksia sekä syöpiä ja kasvaimia.

Olemme käyneet ostajan kanssa läpi edellä mainitun istan. Mikäli koirassa kaupanteon jälkeen ilmenee sairauksia, ostaja sitoutuu ilmoittamaan niistä myyjälle ennen koiran lopettamista, ellei koiran elossa pitäminen aiheuta koiralle kohtuutonta kärsimystä.

Aika ja paikka ____/____/20 ____

Ostajan allekirjoitus _____

Myyjän allekirjoitus _____

LIITE KENNELLIITON SOPIMUKSEEN KOIRAN KAUPASTA

Kohtaan 5. Myyjän tiedontantovelvollisuus

Myyjiä on kertonut seuraavaa tiibetinspanieleilla esiintyvistä sairauksista ja vioista:

Tiibetinspanieleilla esiintyy erilaisia vikoja ja sairauksia. Niiden periytyminen on monimutkaista, ja useimmat niistä periytyvät piilevästi eli resessiivisesti. Myös ympäristö vaikuttaa siihen, miten perintötekijät ilmenevät. Ilmiasultaan terveet koirat voivat kantaa perimässään jotakin vikaa, sairautta tai taipumusta saada sellainen. Osa vioista ja sairauksista on lieviä koiran niistä kärsimättä, osa voidaan hoitaa ja osa voi olla vakavia ja koiran elämää rajoittavia.

Vastuullisesta jalostustyöstä huolimatta kasvattajalle on ongelmallista, että useimmat sairaudet tulevat näkyviin vasta koiran aikuisiän aikana. Myöhemmässä iässä esiin tulevia sairauksia ei voi ennakoida. Ostajan tulee ottaa huomioon, että hankkiessaan pennun hän hyväksyy sen sellaisessa kunnossa kuin se luovutushetkellä on.

Tiibetinspanielin PEVISA-ohjelmassa mainitut sairaudet:

Periytyvien vikojen ja sairauksien vastustamishelman tavoitteena on ennaltaehkäistä tai vähentää pääasiassa periytyviä vikoja tai sairauksia, jotka alentavat koiran elinikäyää tai elintoimintoja tai aiheuttavat koiran elämän laadun alenemisen. Tiibetinspanielin periytyvien vikojen ja sairauksien vastustamishelmassa on pentueen rekisteröinnin edellytyksenä voimassaolevat viralliset silmä- ja polvitarkastuslausunnot, mutta niiden tulokset eivät vaikuta rekisteröintiin. Lisäksi Tiibetinspanielit ry:n jalostusohjelmassaan on silmien ja polvien terveyttä koskevia tarkennuksia.

Silmäsairaudet

Vanhempien silmätarkastuslausunnot (pvm, tulos) ovat tarkastettavissa Suomen Kennelliiton Jalostustietojärjestelmästä.

Isä ____/____/20 ____

Emä ____/____/20 ____

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

PRA eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy vääranlaiseen näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua. Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Myöhemmin koira sokeutuu kokonaan. Tiibetinspanielit sopeutuvat PRA-sairauteen yksilöllisesti. Sokea tiibetinspanieli saattaa selviytyä tutussa ympäristössä lähes normaalisti.

Tiibetinspanieleilla on tunnistettu yhtä PRA:n muotoa aiheuttava PRA3-geenimutaatio, jolle on olemassa geenitesti. Suomalaisilla tiibetinspanieleilla esiintyy PRA3:n lisäksi muita PRA:n muotoja. Pennun vanhempien PRA3-perimä voi olla geenitestin tai esivanhempien perusteella määritelty.

PRA3-geenimutaatio (PRA3-testatut Tiibetinspanielit ry:n sivuilla)

Isä Oma testitulos _____ Perimä _____

Emä Oma testitulos _____ Perimä _____

Perinnöllinen harmaakahi

Perinnöllinen harmaakahi eli hereditaarinen katarakta samentaa silmän linsin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periyntymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periyntymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Jos kaihiasementuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn.

Katarakta voi olla myös ei-perinnöllinen eli synnynnäinen tai hankittu. Ennen kahdeksan viikon ikää todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkejä hankittuista kataraktoista ovat sokertautiin liittyvä katarakta, vanhuuden kahi ja PRA-han liittyvä toissijainen kahi.

Cherry eye eli kirsikkasilmä

Kolmannen silmäluomen eli vilkkuluomen tyvessä sijaitsevan kyynelrauhanen ”esiin pullahdus” on perinnölliseksi oletettu usein nuorilla koirilla (3 kk-1v) esiintyvä silmänsairaus. Tiibetinspanieli on tyyppillinen rotu, jolla cherry eye:ta esiintyy. Kyynelrauhanen voidaan joskus joutua leikkauksella ”taskuttamaan”. Kirurgisen hoidon ennuste on hyvä.

Distichiasis / ektooppinen cilia ja caruncular trichiasis

Distichiasis tai ektooppinen cilia(ovat ylimääräisiä ripsiä, jotka tulevat ulos joko normaalin ripsirivin sisäpuolelta luomen reunasta tai luomen sisäpinnalta . Caruncular trichiasis tarkoittaa silmän sisänurkan ihon karvoja, jotka kääntyvät sarveiskalvon sisänurkan päälle ärsyttäen silmää. Tämä ilmenee silmän sirstelynä ja ylimääräisenä kyynelvuotona. Pehmeät ripset eivät yleensä aiheuta oireita, jäykät sen voivat tehdä. Oireilivilta koirilta ripsiä voidaan poistaa nyppimällä, jolloin ne kasvavat uudestaan tai poistaa ne pysyvästi poittamalla tai leikkauksella. Vaiva on selvästi periytyvä, mutta periyntymismekanismi ei ole tiedossa.

Entropium/Ektropium/Makroblephtaron

Entropium eli silmäluomen perinnöllinen ulospäinkiertymä ja entropiumissa silmäluomen perinnöllinen sisäänpäinkiertymä ovat silmäluomien rakennevirheitä. Molempien hoitona on tarvittaessa leikkaushoito. Näiden periyntymismekanismia ei tunneta. Makrolepharon tarkoittaa liian suurta luomiaukkoa, ja liittyy usein ektoopiumiin. Pahimmillaan kiertymä aiheuttaa silmän sarveiskalvon haavautumista ja siten voimakasta kipua.

PHTVL/PHPV, PPM, RD (Verkkokalvon vajaakehitys, asteet 1 - 3)

PHTVL/PHPV on kirjainlyhenne sairauksista, joissa linsin ja silmänpohjan välinen sikiöaikainen verisuoniverkosto ei surkastu normaalisti syntymän jälkeen. Löydös jaetaan vakavuudeltaan kuuteen asteeseen, joista aste 6 tarkoittaa sitä, että silmä on sokea. PPM ovat synnynnäisiä sikiöaikaisen verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Vakavimmat asteet, joissa jäänteet kiinnittyvät linsin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, voivat vaikuttaa näkökykyyn. RD (retinan dysplasia eli verkkokalvon synnynnäinen kehityshäiriö) jaetaan kolmeen muotoon, multifokaaliin (MRD), geograafiseen (GRD) ja totaaliiseen (TRD). MRD:ssa verkkokalvolla näkyy yksittäisiä poimuja, jotka syntyvät verkkokalvon paikallisen virthekehityksen seurauksena. Poimujen määrä voi vaihdella.

Polvilumpon sijoittameno eli patellaluksaatio

Polvinivelen rakenteelliset heikoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpon sijoittaan menolle. Jalka-asento on virheellinen ja polvilumpon telaurat ovat liian matalat. Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. **Vika on periytyvä.** Polvilumpon rakennetta säätelevät useat eri geenit, joiden esilletulo myös ympäristö muokkaa Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Lievien patellaluksaation muotojen hoidoksi riittää yleensä lepo ja kipulääkitys. Jos tämä ei auta, patellaluksaatiota voidaan hoitaa kirurgisesti. Leikkauksenmenetelmiä on useita. Vaikeimman asteen luksaatioissa hoito voi vaatia useita leikkauksia ja ennuste voi olla huono.

Vanhempien polvitarkastuslausunnot (pvm, tulos) ovat tarkastettavissa Suomen Kennelliiton

Jalostustietojärjestelmästä:

Isä _____/_____/20_____

Emä _____/_____/20_____

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö (HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määrittellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymiseen vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta sen periyntymiseen vaikuttavat tämänhetkisen tiedon mukaan useat eri geenit. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeustasteeseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriötä esiintyy kaikilla roduilla, tyyppillisimmin suurilla roduilla, mutta myös tiibetinspanieleissa on ollut tapauksia, joissa lonkkavika on johtanut koiran ennen aikaiseen lopettamiseen.

Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhypely”, yösnousuvaikheet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksahteleva ääni kävellessä. Aikuisilla koirilla oireiden syynä on nivelrikko. Tyyppillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyyks liikkeessä. Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla ja sopivalla liikunnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Vanhempien lonkkatutkimustulokset: _____ Isä _____ Emä _____

Kondrotyrofiesten rotujen selkänikamien välilevyjen rappeutuminen ja välilevykalkkeumat

Kondrotyrofiisilla koiraroduilla on mutaation aiheuttama rasojen pitkien luiden kasvuhäiriö. Mutaatioon liittyy taipumus selkänikamien välilevyjen varhaiseen rappeutumiseen, joka alkaa jo ensimmäisen elinvuoden aikana. Rappeutuneet välilevyt ovat alttiita vaurioille ja seurauksena on määräkoirahalvauksena tunnettu välilevytyrä. Sen oireet voivat vaihdella muutaman päivän kestävästä selkävaikeuksista täydelliseen takajalkojen halvaantumiseen. Tyyppillisin sairastumiskä on 4–5 vuotta. Toistuvien tai jatkuvien kipujen ja halvausoireiden suositeltu hoito on leikkaus, jossa selkäydintä painava tyräytynyt välilevyateriaali poistetaan. Määräkoirahalvauksen ennuste on useimmiten hyvä, mutta toipuminen vakavasta halvauksesta voi kestää pitkään.

Kondrotyrofiisilla roduilla pitkälle rappeutuneet välilevyt voivat kalkkeutua. Kalkkeutumistaipumuksella on perinnöllinen tausta ja kalkkeutuneiden välilevyjen määrällä on yhteys sairastumisriskiin.

Legg-Perthesin tauti

Legg-Perthesin tauti tunnetaan myös nimellä reisiluun pään kuolio. Taudin syy on tuntematon, mutta muutokset johtuvat reisiluun pään verenkierron häiriöstä, joka johtaa luun kuolioitumiseen. Oireet alkavat 4 - 11 kuukauden iässä takajalan ontumana. Ontuminen on aluksi lievää ja pahenee vähitellen. Legg-Perthesin tauti on perinnöllinen. Legg-Perthesin taudin hoito on kirurginen. Leikkauksessa reisiluun pää ja kaula poistetaan. Ennuste on yleensä hyvä. Hoitamattomaan nivelen kehittyä nivelrikko ja koira jää ontuvalksi.

PNP – Progressiivinen nefropatia (munaisten kuorikerroksen rappeuma)

Munaissairaus pennulla tai nuorella koiralla on todennäköisesti synnynnäinen. Tiibetinspanieleilla synnynnäisestä munaissairaudesta käytetään nimitystä progressiivinen nefropatia eli PNP. Sairaus johtaa lopulta kuolemaan.

Progressiivinen nefropatia tai renaalinen dysplasia on vika, jossa munaiset ovat synnynnäisesti aikehittyneet. Munaiset eivät saavuta täyttä toimintakapasiteettia ja kuona-aineden poistuminen kehosta estyy tai esimerkiksi veren punasolu-tuotannossa tärkeä erytropoetiini-hormonin tuotanto alenee. Oireet ja koiran elinikä riippuvat siitä, kuinka aikehittyneet munaiset ovat. Tämä taas vaihtelee suuresti eri yksilöiden välillä. Krooniseen munuaisvikaan ei ole parannuskeinoa, mutta ruokavaliolla ja tukihoidolla voidaan eläimen elinikää pidentää eläimen siitä kärsimättä. Mikäli koira sairastuu munuaisairauteen, tulisi omistajan ottaa yhteyttä Tiibetinspanielit ry:n jalostustoimikuntaan moneilään olevien tutkimusten edistämiseksi.

Atopia ja allergia

Atopia on geneettisesti taipumuksesta aiheutuva tulehdusellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmaivaivat, ripuli).